

Iskate vsak dan razen
nedelj in praznikov.
Izredno dnevno izdajanje
v nedeljo in praznikih.

PROSVETA

THE LIBRARY OF THE

JUN 17 1927

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni
prostor:
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX.

Chicago, Ill., četrtek, 16. junija (June 16), 1927.

Subscription \$3.00
Yearly

ŠTEV.—NUMBER 141

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Z DELAVSKEGA BOJNEGA POLJA V NOVI ANGLIJI

Fotografski delavci agitirajo
za unijo. — Brivci v New
Jerseyju na stavki. — Elek-
tričarji izvajajo povišanje
mezde in drugo.

New York, N. Y. — Lokaina
unifa fotografskih delavcev
šteje 1 se poslužuje nove me-
tode za agitacijo. Izdala je zelo
lepo knjižico za informacije, ki
jo lahko vsak vtakne v žep. V
tej knjižici so naslovi vseh
unijahki podjetij v mestu s te-
lefonskimi številkami. Zadaj na
knjižnici so pa na kratko po-
vedani nameni in cilj organiza-
cije fotografskih delavcev.

Bayonne, N. J. — Tukajšnji
brivski pomočniki so zastav-
kali. Oni zahtevajo, da se te-
denska mezda poviša od \$32 na
\$35. Deset podjetnikov je po-
pisalo pogodbo, drugi se še ku-
jajo.

Newark, N. J. — Električar-
ji so zmagali po hudem in
trdem boju. Izučeni delavci bodo
prejemali dnevno mezdo \$12.50
mesto \$12. Njih pomočniki bodo
pa prejeli od \$3 do \$7 na dan.
Mezda njih bo odvisna od njih
znanja v delu.

Petnajst tvrdi, ki se pečajo
s čistjenjem oken je podpisalo
pogodbo z unijo. Stavka je bila
kratka, a odločna. Stavka je pri-
čela, ko so podjetniki pričeli
sprejemati v delo neunijske de-
lavce. Pri dveh podjetnikih se
stavkajo delavci, a tudi ta dva
podjetnika se kmalu vdata.

Liga narodov razpravlja o albanski krizi

Briand, Stresemann in Cham-
berlain pretresajo v Ženevi
spor med Jugoslavijo in Al-
banijo. Vsi jugoslovanski
konzuli odpoklicani iz Al-
banije.

Ženeva, Švic., 15. jun. — Svét
Lige narodov je včeraj popo-
ludne razpravljala o prelomu med
Jugoslavijo in Albanijo. Seja je
bila tajna; navzoči so bili samo
zunanji ministri Anglije, Fran-
cije in Nemčije. Italijanski de-
legat Scialoja se je moral odstra-
niti. O kakem zaključku še ni
poročila.

Razpravljali so tudi o sovjet-
skem in kitajskem problemu ter
o spornih točkah med Ogrsko in
Rumunijo.

Dunaj, 15. jun. — Konflikt
med Jugoslavijo in Albanijo ra-
di aretiranja jugoslovanskega
diplomata Gjurashkovića v Ti-
rani se je včeraj po-
ostril. Iz Beograda poročajo, da
je jugoslovanska vlada odpokli-
cala vse svoje konzule iz Al-
banije. Albanski poslanik Cena bej
je danes odšel domov z vsem
svojim štabom. Prelom med Ju-
goslavijo in Albanijo je zdaj
popoln.

Ni se pustila aretirati od
policejke.

Chicago, — Elizabetha Mack,
stara 22 let, se je v torek zve-
čer uprla aretaciji, ko sta jo ho-
teli dve policajki prijeti v Lin-
coln parku, kjer je flirtala z mo-
škimi. "Nobena ženska ne bo
mene aretirala," je rekla punca
in osuvala obe policajki ter ji-
ma raztrgala obleko. Priti je
moral policaj. "Policaju se pa
pustim," je rekla in odšla z njim
na postajo.

Ognjegasilni truck ranil pet oseb.

Chicago, 15. jun. — Pet oseb
je bilo težko ranjenih včeraj
popoldne ko je ognjegasilni
truck zadel v avto Andreja Ko-
newonta, kateri je zadobil naj-
hujšo rano na glavi, kateri sko-
ro podleže. Neveča se je pri-
petila na Hoxie aveniji.

Število uposlenih tovar- niških delavcev pada

Poročilo delavskih departmentov
iz treh držav potrjuje to trdi-
te. — Države so Illinois, Mas-
sachusetts in New York.

Chicago, Ill. — Koliko časa
lahko število zaposlenih delav-
cev pada kot v depresiji leta
1921-1922, ne da bi prišlo do
konflikta med delom in kapita-
lom? Koliko časa lahko mine,
preden se občutijo trdi časi brez-
poselnosti in podjetniki zakriče-
da je treba znižati delavske mez-
de? Taka vprašanja zastavljajo
poročila o zaposlenju delavcev
v državah Illinois, New York in
Massachusetts.

Poročilo delavskega depart-
menta države Illinois pove, da
je precej delavcev v tej državi
brez posla. To poročilo pove, da
je bilo v mesecu maju za šest
desetink odstotka zaposlenih
manj delavcev v tovarnah, kot v
katerem drugem mesecu maju
od leta 1921. Brezplačne posre-
dovalnice države Illinois potrdi-
jo s svojimi poročili, da je vedno
težje dobiti delo brezposelnemu
delavcu.

V državi Illinois je bilo v me-
secu maju zaposlenih le 96 od-
stotkov in osem desetink odstot-
ka delavcev, ako se vzame za po-
vprečno merilo 100 v letu 1922.
To pomeni, da se je število za-
poslenih tovarniških delavcev
znižalo za 4,3% od meseca maja
1926, za 19% pa od meseca
maja leta 1923.

Delavski department poroča,
da se je znižalo tudi šte-
vilo delavcev v netovarniških
podjetjih. Vse sto železniških
delavcev je bilo začasnó odslo-
vljenih zaradi izpora rudarjev v
Illinoisu. Poštne in depart-

mentne trgovine poročajo o
slabi kupčiji in o odslovlitvi de-
lavcev. V stavbiški industriji
se tudi ni povišalo število delav-
cev, dasiravno je povišanje šte-
vila zaposlenih delavcev običaj-
no višje. Zgodilo se je pa na ro-
be. Število zaposlenih delavcev
je padlo za 2,8%.

V državi New York je bilo
tudi v mesecu maju zaposlenih
manj delavcev, kot v katerem
drugem mesecu maju od leta
1921. Industrijski komisar po-
roča, da je od lani meseca maja
padlo število zaposlenih delav-
cev akoraj za štiri odstotke, od
meseca maja 1923 pa več ko 14
odstotkov.

Poročilo delavskega depart-
menta države Massachusetts iz-
kazuje, da je od meseca aprila
do meseca maja padlo število za-
poslenih delavcev za 1,7%. Šte-
vilo zaposlenih delavcev je zdaj
v državi Massachusetts nižje v
mesecu maju od lanskega leta
1919—1923 pa kar za 18 odstot-
kov in 8 desetink.

V mesecu maju so v podjet-
jih države Massachusetts delali
veliko manj skozi ves mesec kot
v mesecu aprilu.

Tak je delavski položaj v treh
industrijskih državah, ki lahko
služi za merilo tudi v drugih
državah. Le krepak odpor
proti znižanju mezde v rudarski
in drugih industrijskih lahko od-
vrne še večjo brezposelnost. Če
se znižajo mezde, imajo delavci
tudi manj denarja za nakup pro-
duktov. To je dosti važen vzrok,
da val delavci podpirajo vno de-
lavce, ki se na stavki proti zni-
žanju mezde ne glede na to, v
kateri industriji delajo.

Desperatni jolitski jel- niki pridejo v železje

Od prvotne šestorice, ki je bila
obsojena na večala, so ostali
samo trije.

Joliet, Ill. — Šerif Markgraff
je naročil posebne verige s tež-
ko železno kroglo, ki so bile v
navadi v starih časih, za tro-
jico, ki je še ostala v ječi po
tretjem begu zadnji ponedeljek.
Charles Duchowski, Robert Tor-
rez in Walter Stalesky bodo od-
sleji vkovani v železje, tako da
bo vsak beg nemogoč, dokler
ne bodo obeseni. Njihov priziv
proti smrtni obsodbi je še v ro-
kah državnega vrhovnega sodi-
šča v Springfieldu.

Trojica je lahko ranjena, a
okreva kmalu. Vse policijski bu-
parat v državi je na lovu za u-
bežnim Charles Shadlerjem, ki
je v ponedeljek pobegnil, a niso
ga še dobili. Izginil je kakor
njegov tovariš Bernardo Roa,
ki je pobegnil pri drugem begu
v zadnjem marcu. Tretji Meh-
kanec Gregorio Rizo je bil v
ponedeljek ubit. Drugi dan so
ga pokopali brez mrliske ogled-
be.

Mestni očetje so se zganili.

Chicago, 15. jun. — Prodaja-
nje listkov po vsem mestu na
dneve, ki jih nazivajo "tag
days", bo skorogotovo odprav-
ljeno, ali pa vsaj omejeno na
tri dni v letu. Razne dobrodel-
ne organizacije vsako leto na-
legujejo pasante s tem prodaj-
anjem. Gotovo pa ni, dali je
vselej nabrani denar porabljen v
dobrodelne svrhe. Mestni očet-
je imajo predlog, da se ustavi
ta trgovina.

Potoval štirinsoč milj.

Chicago, — Sem je dospel iz
Honoluluja dr. Ben L. Riese, ki
je leta 1887 graduiral na Seve-
rozpadni univerzi, z namenom,
da prisostvuje proslavi štiride-
setletnice njegovega razreda.
Potoval je štirinsoč milj.

Peking pade vsak čas

Velenile so spoznale, da bi bil
vsak odpor brez koristi. Spor
med ameriški in britanskimi
poveljniki.

Peking, 15. jun. — Poslaniki
velesil so se zedinili v mnenju,
da je padeč Pekinga blizu in da
bi bila vsaka branitev mesta
brez koristi. Vsi tedaj ne bodo
več zahtevali tujezemskih čet v
Peking, pač pa pričakujejo za-
ščito za naseljence od revolucio-
narjev.

Konfuzija med Američani in
Angliji je toliko večja, ker sta
ameriška generala Butler in
Kastner v Tientsinu še vedno v
sporu. Enaka situacija je na-
stala tudi v vodstvu angleških
čet; tudi tam so se skregali po-
veljniki med seboj.

Zidovski krušni izgredi
v Chicago.

Chicago, — Zidovski lastniki
pekarij v okolici Douglas parka
so podražali kruh od 20 na 30
centov za velike hlebce, manjše
pa od 8 na 10c. Zidovske go-
spodnje so pa napovedale revolucijo.
V torek popoldne so
imele shod in se izrekle za boj-
kot, nato pa so šle v masi stra-
žiti pekarije. Okrog 5000 oseb
je navalilo na pekarije in nastali
so izgredi. Polcija je areti-
rala pet voditeljev ženske piket-
ne mase.

Izgredi na dunajski univerzi.

Dunaj, 15. jun. — Dunajski žu-
pan je včeraj odzvel avtonomi-
jo dunajski univerzi in jo zapri-
ljal. Gotovo pa ni, dali je
vselej nabrani denar porabljen v
dobrodelne svrhe. Mestni očet-
je imajo predlog, da se ustavi
ta trgovina.

Avti lahko drve 40 milj na uro.

Madison, Wis., 15. jun. —
Wisconsinški guvernator Zimmer-
man je včeraj podpisal predlog,
da avti v tej državi zunaj mest
lahko vozijo 40 milj na uro;
prejšnji zakon je dovoljeval le
30 milj na uro.

POLICIJSKA SU- ROVOST NAPRAM STAVKARJEM

Napadajo jih in pretepaajo s
cevmi iz kavčuka in kovanimi
napetnicami, da so delavci
kašljali kri.

New York, N. Y. — Kako si-
rovo ravna polcija s stavkarji
na policijskih postajah, pripo-
veduje poročevalec dnevnika
"New York Times" v liberalnem
tedniku "Nation".

Polcija je vrgla lani na sto-
tine stavkovnih straž ob času
stavk krojaških, krznarskih in
papirnih delavcev v ječo, kakor
so bili mnogi izmed njih podvr-
ženi tretji preizkušnji. Z njimi
so ravnali ravnotako kot s krimi-
nalc. A. C. Sedwick pripo-
veduje o tem ravnanju s stav-
kujočimi delavci na policijskih
postajah sledeče:

"Neki detektiv pobere kos
cevi iz kavčuka, ki je zelo pri-
ljubljeno orodje v detektivskem
departmentu, ker ne pušča zna-
menj. Drugi pobere kovano na-
pestnico. Tretji pa zagradi, kar
je, napetnica, samokres, koli-
ček. "Videl sem vas že prej,"
se zadre detektiv, "Ni res," o-
dgovori jetnik. "Detektiv ga u-
dari. To je znamenje, da prično
vai mlatiti in mahati po areti-
rancu. Po njem pada udarec za
udarec s cevjo iz kavčuka, ko-
vano napetnico in količkom. Are-
tiranci padejo na tla. Iz njih
obrazov teče kri, oni bljuvajo in
kašljajo kri. Detektiv, še vedno
jeziti, gledajo nanje. Vrata se
odpro. Prikaže se glava mla-
dega uniformiranega policaja.
"To vam je igralec, fantje," pra-
vi mladi policaj v uniformi. "A
tako," se oglasi eden detektiv
in brene aretiranca na tleh v
obraz. Na to ga pogradi in po-
stavi na hoke, kakor pa vseka
po njem s samokresovim kopi-
tom. Tri aretirance odpeljejo v
bolnišnico.

Če kdo polzveduje po uradnih
virih, kje so dobili ti aretiranci
poškodbe, tedaj pravijo, da so
se vpirali aretaciji, ali da je
"hodnik skočil kviško in jih u-
daril v obraz".
Časnikar dostavlja k temu, da
so trije aretiranci, s katerimi so
tako ravnali, priznali vse, kar je
polcija zahtevala od njih, da
priznajo. Rekli so celo, da so iz-
vrševali zadnje mesece cestne
rope.

To je škandal, da se na poli-
cijskih postajah ravno tako z
aretiranci in da noben državnih
pravnikov ne gane za odpravo
te sramotne poge, ki ni nič lepša
od linčanja. Polcija, ki udari
aretirance na policijskih postaji
ni vreden, da je samo ščen dan
v policijski službi. Tak policaj
je podoben strahopetcu, ki tepe
zvezanega človeka.

ČESKI IN ITALIJANSKI IZ-
SELJENIKI BODO PRE-
ISKANI DOMA.

Marsikomu bo prihranjena pot
čez ocean.

Washington, D. C. — Izselje-
niki, ki se bodo prijavili za iz-
selitev iz Čehoslovakije in Ita-
lije v Združene države, ne bodo
le prešli vidiranja svojih po-
tnih listov po ameriških konzulih
doma, ampak bodo tudi zdrav-
niško preiskani.

Uradniki javne zdravstvene
službe — zdravniki, izseljeniški
nadzorniki, se bodo sestali z
njimi v Genévi, Neapolju, Paler-
mu in Pragi. Ta odredba je za
izseljenike koristna in praktič-
na. Marsikateremu izseljeniku
bo prihranjena neplodna pot
potovanje na Ellis Island. Mar-
sikateri izseljenik si bo na ta
način prihranil razočaranje, ki
ga je doživel na Ellis Islandu, ko
so mu povedali, da ne more iz-
ene ali drugega vzroka v
Združene države.

Konferenca rudarjev in operatorjev

Trajala je en dan. Prihodnja
seja prihodnji torek. Fish-
wick vztraja, da ne sme biti
mezde redukcije.

Chicago, — Predstavniki Illi-
noja Coal Operators' Associaci-
je in rudarske unije 12. distrik-
ta so v torek konferirali v Au-
ditorium hotelu. Po končanem
sestanku je bilo naznanjeno, da
je bil organiziran nekaj arbi-
tražni odbor, kateremu predse-
daje Rice Miller, predsednik
Zveze premožgoviških lastni-
kov, Walter Nesbit, tajnik ru-
darske unije, je pa tajnik. Kon-
ferenca se nadaljuje prihodnji
torek.

Harry Fishwick, predsednik
rudarske unije 12. distrikta, je
na sestanku vztrajal, da rudarji
ne gredo nazaj v rove, dokler
lastniki rovo ne pristanejo na

mezdo poravnano na podlagi
stare jacksonvillake lestvice.
Tak je sklep konvencije rudar-
jev in nižje mezde ne sprejme-
jo. Morda se najde pot za zbliz-
žanje, ko bo konferiranje tra-
jalo dalj časa.

Rudarski zastopniki so po-
zneje zborovali sami in zaključ-
ili, da sporeče rezultat prve seje
svojim krajevnim organizaci-
jam na izrednih sejah, ki se
imajo vršiti v teku tedna, na-
kar se bodo ravnali po navodi-
lih članstva.

Rice Miller je rekel, da last-
niki premožgovičkov v Illinoisu
se še niso premislili in še vedno
zahtevajo, da morajo rudarji
sprejeti znižanje mezde v svr-
ho, da bodo lastniki "lahko kon-
kurirali z neunijskimi premo-
govniki na jugu in jugozapadu."

Rusinja namerava leteti iz Ameriko v Rim

Byrdov polet je še vedno miste-
rij. — Nemški cepelin pojde na
plobo okrog sveta v 800
urah. — Chamberlinova mati
je tudi odšla v Nemčijo.

New York, N. Y., 15. jun. —
Ljuba Filipovič (odkar je v
Ameriki, je poangležila svoje
ime v Philipa) je včeraj nazna-
nila, da poleti 1. julija iz New
Yorka v Rim. Ljuba je bila pi-
lonirska letalka v Rusiji in se
ponaša z nekim rekordom. Na
vprašanje, zakaj se je odločila
za polet, je odgovorila: "Lani je
žena preplavala angleško ožino
za svoje otroke, zakaj ne bi jaz
letela čez morje za svojega mo-
ža?"

New York, N. Y., 15. jun. —
Komandant Byrdov polet v Pa-
riz in nazaj v New York je še
vedno v temi. Byrd, niti nje-
gov pilot Bert Acosta nečeta po-
vedati dneva ne ure kdaj zapu-
stita New York. Njegov trimo-
torni Fokkerjev monoplan "A-
merica" je pripravljen za odhod
vsako uro. Vsak dan pride vest,
da Byrd pojde naslednji dan, on
pa pojasnjuje, da kakor hitro
bo "dopuščalo vreme." V new-
yorkskih aviatikah krogi v
splošnem slutijo, da se "Ame-
rica" ukrade v "zagotovo"
v petek ali soboto zjutraj.

Berlin, 15. jun. — Dr. Hugo
Eckener, direktor tovarne za
izdelovanje cepelinov, ki je pi-
lotiral "Los Angeles" v Ameriko,
je dejal včeraj, da novi cepelin,
ki se zdaj gradi, bo plul okoli
sveta v letu 1928. Cepelin —
imenoval se bo "L. Z. 127" — iz-
vrši plobo okrog sveta v tri-
sto urah.

New York, 15. jun. — Mrs. A.
C. Chamberlin, mati Clarence
Chamberlina, je danes odpoto-
vala s parnikom v Nemčijo ko-
svojemu sinu. Zena je stara 57
let in njen dom je v Denisonu,
Iowa. Rekla je, da je priprav-
ljena iti nazaj z eroplanom, če
bo njen sin hotel.

FAŠISTI ZNAJO KRIČATI.

Pa za malenkost!

Passale, N. J. — Fašistovski
fanatiki so zagnali tak krik, ker
je neki policaj strgal italijan-
sko zastavo z avta, da je bil po-
licaj suspendiran. Kasneje je
bil zopet nastavljen.

Kitajski pogreb v Chicago.

Chicago, 15. jun. — Včeraj je
več sto kitajskih Kitajcev kora-
kalo za umrli Moy Tong Che-
wom, filantropom in trgov-
cem, ki je preminul tukaj pre-
tečeno nedeljo. Začasnó so nje-
govo truplo položili v grobnico
na Graceland pokopališču. Po-
zneje ga prepeljejo na Kitajsko
v Kanton, kjer bo pokopan.

Manifestacija kitajskih delavcev za Kitalec

Konferenca je bila velik uspeh.
— Na nji so bili zbrani za-
stopniki več ko 50,000 orga-
niziranih delavcev.

Chicago, Ill. — Zastopniki več
ko petdeset tisoč strokovno or-
ganiziranih delavcev so se udele-
žili konference "proti umešava-
nju v kitajske zadeve. Predsed-
nikom konference je bil izvoljen
John Fitzpatrick, predsednik Ci-
kaške delavske federacije. Cla-
rence Darrow, odvetnik na gla-
su, pa podpredsednikom. Konfe-
renca se je vršila dne 12. maja.
Konferenca je sprejela zaključ-
ek, da se odpolje protest proti
ameriški politiki v Kitaju pred-
sedniku Coolidgeu, ko se na svo-
jem potu na počitnice v Črnem
gorovju ustavi v Hammondu,
Ind. V resoluciji po povedano,
da se zahteva umaknitev ame-
riške oborožene sile iz Kitaja in
kitajskih voda in odpravijo vse
neenake pogodbe. Resolucija da-
lje protestira proti vsem direk-
tnim in nedirektnim intervenci-
m v Kitaju.

Konferenca je tudi zaključila,
da ostane trajna organizacija za
svoje eksekutive, ki bo skliceva-
la shode in sodelovala z organi-
zacijami, ki imajo enake cilje.

Lindbergh podpisal prvo pogodbo

New York, — Chas. A. Lind-
bergh je v torek podpisal prvo
pogodbo, ki mu prinese veliko
vsoto denarja. Pogodba se ti-
če knjige, v kateri letalec opiše
natančno svoj polet v Pariz,
Bruselj in London ter svoje
mnenje o bodočnosti aviatike.
Knjiga bo štela okrog 50,000
besed.

V torek zvečer je bil Lind-
bergh gost na velikem banketu.
Kakor vse kaže, se pada letalec
na aviatično turnejo po Ame-
riki. Iz St. Louisa poročajo, da
se tam snuje velika zrakoplov-
na družba, ki bi rada imela
Lindbergha za predsednika.

Davek na gazolin za Illinoisjane.
Springfield, Ill. — Nižja zbor-
nica illinojske legislature je 14.
junija sprejela predlog davka
na gazolin. Kdor ima avto,
oziroma rabi gazolin, bo moral
plačati dva centa davka od ga-
lone. Predloga gre zdaj v se-
nat. Avtomobilisti vodijo ljut
boj proti predlogi.

Nad pet milijonov za ljudske
naprave.

Chicago, 15. jun. — Mestni
očetje so včeraj odglasovali, da
se dovoli mestni upravi pet mi-
lijonov in pol dolarjev za razna
javna dela, ki so sedaj v delu in
ki so pričela še pod režimom
prejšnjega župana Deverja.

BESEDOLONNA TVRDKA ISČE "INDŽUNKŠEN"

Vložila je na sodišču peticijo za
sodnijsko prepoved proti de-
lavskim strokovnim organiza-
cijam.

Chicago, Ill. — Whitova (Re-
ganova) tiskarna je vložila peti-
cijo za sodnijsko prepoved proti
petim delavskim strokovnim or-
ganizacijam, ki so: Tipografi-
na unija št. 16, tiskarska unija
št. 3 in 5, pa knjigovozov št. 8
in 30.

Odvetniki tiskarske tvrdke, ki
je čez noč izpremenila svojo več-
letno unijsko podjetje v neunijs-
sko, so izpraševali James Bruc-
ka, urednika strokovnega gla-
sila čikaških strokovnih organi-
zacij "Federation News," kje je
dobil vesti, da so bili delavci iz-
prti v podjetju. Urednik je re-
kel, da od Federaliziranega ti-
ska in še iz drugih virov.

Unije bodo poslane svoje od-
vetnike na sodišče, kakor hitro
bo odredena obravnava, da za-
slišajo zaradi sodnijske prepove-
di. Peticija za sodnijsko prepov-
ed samanebe dokazuje, da je
kompanija za sposobne delavce
v škriplih, kajti dobri in izurje-
ni delavci v Chicago ne iščejo
dela v delavnicah in podjetjih,
v katerih nečajo priznati delav-
ske strokovne organizacije.

Tvrdka je mislila, da se bodo
delavci kar drenjali, kdo dobi
delo, ko naznani, da ne prizna
več pogodbe z delavskimi stro-
kovnimi organizacijami. Tako
je računilo že veliko podjetni-
kov. Vrgli so svoje stare in iz-
kušene delavce na cesto in na-
jeli nove. Kasneje so se seveda
kesali in marsikateri izmed njih
je rad podpisal zopet pogodbo z
delavskimi strokovnimi organi-
zacijami, da je dobil stare in iz-
kušene delavce zopet nazaj v
svoje podjetje.

Mogoče Whitova (Reganova)
tiskarna še tudi pride do tega
spoznanja. Zda se vedno upa,
da bo zmagała s svojo trmogla-
vostjo in da ji njena trmogla-
vost pripomore še do večjega
dobička.

Zato se njena trmoglavost po-
večava, mesto da bi izginjala.

PREDSEDNIK COOLIDGE ŠE NI IZBRAL KONVEN- NEGA MESTA.

Deset mest se poganja za kon-
vencijo republikanske stranke.
— Predsednik jih je od-
kazal narodnemu strankine-
mu odboru.

Washington, D. C. — Pred-
sednik je posegel v svojo kam-
panjo za tretji tečaj s tem, da
je Bela hiša naznanila, da še ni
dozaj izbral nobenega mesta,
v katerem se bo vršila prihodnje
leto konvencija republikanske
stranke. Zgodilo se je privkari,
da je naznanil predsednik, ki se
zanima za svoj tretji ali drugi
termin, da želi imeti posele s to
drobitno patronažo.

Pro poročilu Bele hiše se poga-
nja za konvencijo republikan-
ske stranke deset mest. Coolidge
je vse odkazal narodnemu
odboru republikanske stranke,
ki se snide v mesecu decembru
v Washingtonu, da izreče svoj
odlok o tem vprašanju, ko je
prejel predsednikove želje.
Zda bo pa predsednik obr-
žaval privatne pomenke s pro-
minentnimi pristajali republikan-
ske stranke iz mest, ki se poga-
njajo za konvencijo, v svoji po-
letni pisarni v Rapid Cityju, So.
Dak.

Se dve žrtvi avtov.

Chicago, — Dve osebi sta bili
včeraj ubiti v koliziji avtov
tukaj. Vseh žrtve v tem letu do-
sedaj je 412.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za izposojnino \$3.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (May 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomnite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ŠTEVILO ZEMLJIŠČNIH NAJEMNIKOV ALI FARMARJEV BREZ ZEMLJIŠČ NARASČA.

Vedno večje je število ljudi, ki ne lastujejo zemlje, a obdelavajo zemljo.

Ako pogledamo zemljevid, ki ga je izdal poljedelski department, opazimo, da se od severja proti jugu razprostira ogromno ozemlje, ki je na zemljevidu zaznamovano potemnelo. To ozemlje se vleče prek držav Montana, Idaho, obe Dakoti, Minnesota, Nebraska, Iowa, Arkansas, Oklahoma, Texas in Louisiana. Je pač potemnel trak, ki se vleče kot širok pas od Montane pa doli do Louisiane. Človeku se zdi, da gleda na pas rodovitne zemlje, ki je na zapadni strani reke Mississippi, in je širok na severju, a na to se zoži in postane zopet širši na jugu.

Kaj pomeni ta pas, ki je na zemljevidu zaznamovan s temnimi sencami? To je ozemlje, ki pokazuje, da se je na njem od leta 1920 pomnožilo število farmarjev, ki niso lastniki farm, ampak najemajo farme, da jih obdelujejo. Statistika o naraščanju števila najemniških farmarjev se nanaša le na pet let in sicer od leta 1920 do 1925, o kateri govorimo.

Ako se pogledajo številke o splošnem naraščanju najemniških farmarjev v Združenih državah, tedaj vidimo, da so se najemniški farmarji pomnožili le za pet stotink odstotka, ker se je vzhodno od reke Mississippija zopet znižalo število najemniških farmarjev. Toda popolnoma drugo sliko o naraščanju najemniških farmarjev dobimo, ako pregledamo statistiko v petnajstih državah. Te države, ki nam dajejo popolnoma drugo sliko, so:

Število farm, ki so jih obdelovali najemniški farmarji:

	1925	1920		1925	1920
Arkansas	56.7%	51.3%	Montana	21.9%	11.3%
Colorado	30.9	23.0	Nebraska	46.4	42.9
Idaho	24.4	15.9	North Dakota	34.4	25.6
Iowa	44.7	41.7	Oklahoma	58.6	51.0
Kansas	42.2	40.4	South Dakota	41.5	34.9
Louisiana	60.1	57.1	Texas	60.4	53.3
Missouri	32.6	28.8	Wyoming	17.9	12.5
Minnesota	27.1	24.7			

Številke nam povedo, da se je število najemniških farmarjev v nekaterih državah precej pomnožilo, posebno pa onih državah v katerih je bilo pred letom 1920 malo najemniških farmarjev.

Kaj nam to pove? Da niso socialisti oni, ki razlastujejo farmarje in jim jemljejo zemljo in spreminjajo samostojne farmarje v najemnike, ampak da to delo vrši kapitalistični gospodarski sistem. Ta gospodarski sistem ustvarja tudi v Ameriki zemljiščne posestnike, ki lastujejo zemljo, a jo ne obdelujejo. Ti najemniški farmarji se nahajajo v istem razmerju napram zemljiščnim posestnikom, kot tovarniški delavci, ki lastujejo nekaj svojega orodja, a delajo od kosa. Najemniški farmarji morajo lastovati poljedelsko orodje in živino; zemlja in kar je nepremičnega posestva na njem—hiša, hlevi, škednji, kašče itd.—je pa lastnina zemljiščnega posestnika, ki odda najemniškemu farmarju zemljo s poslopji vred v najem za ceno, za katero se vsako leto pogodita z najemnikom. V nekaterih krajih se to zgodi za denar, v drugih za pridelek. Zaslugek najemniških farmarjev se uravnava po njegovih pridnostih, rodovitnosti zemlje, padavine in še drugih okoliščinah. On nikdar ne ve koliko bo znašal njegov zaslugek, medtem ko lastnik zemlje, ako se z najemnikom pogodi, da mu bo plačal najemnino v denarju in določeno vsoto za število akrov, ki jih je oddal v najem, prav zanesljivo ve, koliko bo on prejel, ne glede na to, če farmarju od njegovega obdelovanja zemlje koncem leta ne ostane niti en cent.

Zakoni, ki učinkujejo v kapitalističnem gospodarstvu, so stalni, dokler je ta gospodarski sistem v veljavi. Iz tega zopet sledi, da se bo število najemniških farmarjev množilo na eni strani, na drugi se bo pa krčilo število lastnikov zemlje. Če danes lastujejo banke ogromna zemljišča, ali imajo pa na farmah vknjižen dolg, ki se ne znižuje, ampak stalno narašča. Ljudje, ki lastujejo banke, pa ne obdelujejo zemlje. Todelo je težko, mukotrp-

no, pa tudi ne nosi dohodkov kot bankovna podjetja. Najemniški farmarji nimajo nič skupnega z lastujočim razredom, ampak oni spadajo v delavski razred. Oni so gospodarsko odvisni od zemljiščnih lastnikov, kot so delavci od tovarniških lastnikov. V gospodarski odvisnosti so eni kot drugi, zato imajo tudi skupne gospodarske interese.

SLIKE IZ NASELBIN

O delavski zavednosti in nezavednosti.

Greensboro, Pa. — O delavskih razmerah skoraj ne morem poročati, ker so tako slabe, da ni vredno. Toliko delamo, da ne pozabimo, kakšno je delo v premogorju, in sicer po eden ali dva dni na teden. Potemtakem si čitatelji lahko misli- te, kakšno življenje imamo tu premogarji. Kjer pa rudnik obratuje, je pa spet nič, kajti ljudje je že polovico preveč, da drug drugega izpodrivajo. Vseeno dam svet tistim, ki radi delajo, naj le sem pridejo: ako navaden premogarski delo po dva dni, nekateri lahko vsaki dan. Ako hočeš poganjati konjke in premog nakladati, boš "good boy." Kdor pa rad počiva, ima tudi dovolj prilike, da se malo spočije.

Na društvenem polju ni tu nikakega napredka. Socialisti smo vsi veliki, predvsem pa nagne- ni tako, kakor potegne veter. Če pride človek s socialistični- mi idejami, smo socialisti ali komunisti, ali kakor se vzame. To menda ni samo v naši Penni, temveč križem sveta. Vendar pa se na take ljudi ni mogoče dosti zanešati.

Dostikrat je ališati kakega trpina, ki modruje o tem in o- nem, kakor je bil na primer: Na agitaciji za Proletarca je bil ta in ta, pa se nisem naročil, zato ker je bil on. Če ga vprašam za pojasnilo, zakaj tako govori, ti pojasnila ne bo vedel dati. Pri- de drugi, pa si naroči Proletar- ca, ker je list dober. Da od dru- gega ga pa naroči ali od onega ne. Rečeš pozablja, da podpira eno in isto stvar, ako naroči od prijatelja ali ne. Te bolezn je veliko med Slovenci in se ne da odpraviti.

Delavci, poglejmo naše izko- riščevalce, kako trdno so orga- nizirani in kako skupno nasto- pajo proti nam. Kje je naša or- ganizacija? Se to malo, kar jo je bilo, je šla, ali pa kmalu iz- gine. Temu je kriva nesloga. Izjemajo nas do zadnje kaplje krvi, kakor sami hočejo. Dragi- nja raste z vsakim dnem: mer- nik krompirja so prignali do cene pet dolarjev in ravnotako ženejo kvišku cene za meso. Vse mezde pa doli. Tudi stana- rina je višja in višja.

Ali čemu bi plakali, ko sami hočemo tako! Krasna prosperi- teta je za nekatere, za delavce pa je ni, ker smo si tako izvo- lili. Ko so bile na primer volit- ve za unijskega predsednika, smo skrbno zasledovali, kako bo izpadlo. Z gotovostjo smo prič- akovali, da bo propadel Lewis, toda vrnili se je kot zmagoval- ec. Poročila o izidu so bila ta- ka, da bi se bil človek kar za glavo prijel. Namesto da bi bil na čelo delavske organizacije postavljen človek, ki se kaj raz- ume o vodstvu organizacije, pa je bil zopet izvoljen ta, ki je povzročil že toliko nezadovolj- nosti.

V preteklosti so nas izpraše- vali iz West Virginije, če ima- mo še kaj stavkokazov. Lahko jim jih bomo poslali. Nekeč jih je bilo res presneto malo, vsaj pri nas jih ni bilo. Zdaj pa so, le to jih zavrača od stavkokas- tva, da tudi njim ne marajo kompanije nič plačati.

Prišlo bo leto 1928 in zopet bodo predsedniške volitve. De- lavci bomo imeli dobro orožje za pobijanje nazadnjaštva, ako bomo le znali izkoristiti glasov- nice v svoj prid in našim izko- riščevalcem v pogubo. Delavci, pustimo strankarstvo izkorišče- valcem in stopimo skupaj. Ako čakamo, da nas bo odrešil ka- pitalizem, se hudo motimo. Saj vemo, da take depresije še ni bilo v premogarski industriji kakor je sedaj, ko je kapitali- zem takorekoč na višku svoje moči. Leta 1920-1921 je bila tu- di depresija, to je res, toda ta- krat je bilo vsaj vse cenjeje kot je sedaj. Ako vprašam pro- dajalca po vzrokih, ti pove, da

je voda vzela. Da vzela je, a pri- nesla delavcem nič, temveč sa- mo trgovcem. Ravno toliko pri- delkov je na trgu, ali mogoče še več, toda ko ti zaračunajo, se ti stemni pred očmi.

Upam, da se bo še kdo oga- sil iz te okolice. — J. Pečjak.

Po rabi krampa in lopate—izlet v Indiano.

Zeigler, Ill. — Rad berem Prosveto, ker vidim, da prinaša novice iz vseh delov sveta. Za- stonj pa pričakujem dopisa iz naše naselbine, kar je vzrok, da sem se sam napravil, da spi-šem ta dopis. Ali moja roka ni izvežbana v pisavi, kajti vedno se uri samo z lopato in pikom po premogorjih.

Danes ne smem pisati, da ra- bim kramp in lopato, kajti že tretji mesec počivam in tudi ne vem, koliko časa bomo še počivali, ker so se premogarske družbe založile z velikimi kupi premoga. Njim torej ni bilo v škodo, ko smo prenehali z delom dne 1. aprila. Povišali so ceno premoga za dolar na ton in to jim bo kajpada prineslo nekaj milijonov.

Propadanje občin na Primorskem

Odkar je fašizem v Italiji, zlasti po novo zasadenem ozem- lju, preustroji občino in njeno upravljanje, je slovenskemu, že tako z davki izmoganemu ljudstvu na Primorskem zadal nov, močan udarec. Upravlja- nje občin je tako velikopotezno in tako birokratsko, da so za to potrebni velikanški stroški, ki jih manjše občine ne morejo vzdržati. Glavna napaka pri tej novi preuredbi je ta, da je upra- va male občine popolnoma iden- tična upravi večje in velike ob- čine, upraviteljske podobna u- pravi mestne. To se pravi: obči- no, ki jo je prej upravljal župan s svojim tajnikom, upravlja se- daj podežat s svojim general- nim tajnikom, temu podložnim podtajnikom in še s tako zvanimi "alutati", pomagači, pisarji. V nekaterih krajih so ra- di pomanjkanja "sposobnih" ljudi, ki bi bili zmogni sprejeti "brezplačno" mesto podežata in pa najbrže v pravcu "narod- ne ekonomije", da bi tem bolj varčevali z občinskimi denarjem, združili več občin pod oblast e- nega samega podežata, navd- no kakega višjega državnega u- radnika (državni uradniki pa smejo biti le Italijani!) ali pa kakega slovenskega renegata (n. pr. šolski ravnatelj Semih v Lokavcu). Le malo je kaj v kaki gorski vasi, ki je ostal podežat Slovenec, bivši župan.

Seveda so se s tem upravni stroški le povečali, kajti pode- žat, ki ima nekaj centralni ur- rad v večji občini, je primoran držati pri sebi glavnega tajni- ka, ki je navadno kak ekonom (ragioniere), advokat ali sploh kaka oseba z višjo izobrazbo. V glavnem uradu mora biti še več drugih uradnikov, bodisi za u- pravljanje občin same, bodisi za upravljanje skupnih zadev, ki zadevajo vse podložne obči- ne. Vrh tega pa ima še vsaka podložna občina svojega tajnika in včasih še pomagača, ki prav za prav vodita občino in nosita občinske akte podežatu v pod- pis in mu poizkušajo razlagati ob- činske potrebe, po večini pa so njihove besede bob v steno.

Če zdaj napravimo nekoliko računov, se bomo prepričali, da ne pretiravamo ljudje, če tožijo pod neznosnim občinskim bre- menom. Recimo, da dobi "brez- plačni" podežat (povzakuoni bi morali podežati upravljati svo- jo službo brezplačno, ker so to navadno že plačani upokojeinci itd., toda znano je, kot je nekdo rekel, da so zakoni zato postav- ljeni, da se kršijo. V Italiji še posebej!) recimo torej, da do- bi mesečno od vsake občine po 300 lir kar znaša pri petih ob- činah z raznimi dijeta in ob- škodninami povprečno 2000 lir mesečno. Taka "brezplačnost" se izplača! Glavni tajnik, ki že radi svojega visokega naziva (dr., rag.) ne more sprejeti službe izpod 2000 lir mesečno, jih prejme svojih 2400, kar bi prišlo na posamezne občine po 400 lir na mesec. Če zdaj še ra- čunamo ostalo pisarniško oso- bje, za katerega mora plačati glavna občina zopet 2000 lir me- sečno, vsaka izmed podložnih pa najmanj 700 lir vsak mesec, lahko vidimo, kako veliki so sa- mo stroški upravljanja. Vsaka najmanjša občina ima povpre- nih stroškov te baže nad 1500 lir mesečno, kar znači letno ce- lih 18.000 lir, dočim je pod žu- panstvom upravljal občino en sam tajnik z maksimalno plačo 500 lir mesečnih. Zato se ne smemo čuditi, da so se dvignili letni občinski proračuni od 50.000 na 200.000, v rečnih vaseh od 25.000 na 60.000 lir. Ljudje tarnajo in ne vedo, kaj bo, ob- činski stroški se gromadilo na- aktivne. S strahom gledajo v bu- dočnost, saj niso gospodarji več svojih vasi, ne svojega imetja in ne svojega denarja. V novi občinski upravi ni več nobenega občinskega zastopstva ali sve- ta, dostikrat ni nji nobenega domačina. Tajnik je tujec, po- dežat je tujec. Velikokrat oba Italijana. Kdo naj bo tisti, ki bo zastopal občinske zadeve, kdo tisti, ki bo vedel povedati, kaj je občini potreba? Star, izžer- an, degeneriran oficir že ne, star u- radnik, ki je preživel vse svoje

ZARKOMET

Kuldiž se je pripeljal. Prezident Kuldiž je bil te dni v bližini Chicaga. Na postaji je bila velika množica. Kuldiž se ni vprašal: "Kaj pa sem sto- ril, da me ti ljudje gledajo?"

Magnet.

Odkar so listi sporočili, da sta bila Chamberlin in Levin dobro postrežena s pivom, bo še marsikateri Američan letel v Berlin ...

Zegnanje na Elyju.

Vse je pripravljeno, vse je pripravljeno, k nam pride Grdina! Trejalke že pečejo, dolarčke že mečejo, veselo klenka železnina! Vsega bo dosti, vsega bo dosti, največ pa vina! Napihni lica, napihni lica, kutarski agent Grdina! Dobro ti nosi, dobro ti nosi italijanske vere trgovina! Eliški volček.

Zgodovina se povrača.

Indijanci na Zapadu so po- stali spet nevarni. Skoraj vsi imajo avtomobile.

Poženi enkrat tisto divjačino!

Hele, Bodečica! Ti bi se mi pa kmalu zamerila, ker hočeš, da bi Krtačar zate uganko reše- val, pila bi ga pa le ti, in še bolj- šega bi rada kot divjaka! Ne misli, da se divjak izpreminja v kalifornijske žlahto. Zadolov, na bodi s tem, kar ti je name- njeno, če srečno prirajša. Ali ne veš, da je Malerika draj kontra za nas bedake? Ti bi morda rada, da bi mene v špekamro vtaknili. To bi bilo fletno, kaj- ne. Ker si ravno Bodeča roža, ti odpustim in izpolnim obljubo, da ti bodo špiče bolj rogovillile. Pozdrav.—Kanalja iz Iowe.

Odmevi iz Canonsburga.

Dragi Zarkomet! Ti vse pre- malo svetliš po Canonsburgu, dasiravno imamo tukaj vedno kaj zanimivega. Morda si tudi ti opazil kako "eden izmed navzočih" (menda še več kot eden) brca po stavkokaških li- stih. Veš, to je samo zato, ker se boji, da mu zole počl same jeze; ker se je "Hrbtenica" tako pokonci postavila.—Sršen.

Za vsakega nekaj...

Servus, Kanalja iz Iowe! Po- akusim pa jaz rešiti tvojo ugan- ko, ki si jo zastavila Krtačar- jem. Krompir, korenje in repo lupim zato, ker ima kožo. Za- kaj ti vse to lupiš, mi ni znano. Če sem zadel, pošlji svojo di- vjačino Bodeči, da se ne posuši zdaj, ko pride vročina.

Tudi za Ježa imam nekaj. Ti bi rad vedel, kdaj bomo reše- mi božje živalice s kratkimi uše- si. To je odvisno od živalic sa- mih. Dokler jim bodo padale drobtine z bogatih miz, ni tre- ba misliti na rešitev. Najbolje zdravilo za božje živalice s kratkimi ušesi je prazen želod- ec. Sem uganila?

Kaj pa ti, Krtačar? Kdaj boš iskal nagrado, če si prav odgo- voril na moje vprašanje? Ali ti ni za njo? Obrabljeno krtačo si zahteval. Če ti ni za kavo, ti pošljem fajfiko. How's that? —Lastovka iz Michigana.

(Odgovor na vaše vprašanje, kakršnega imate vi, še ni pri- šel.—K. T. B.)

K. T. B.

bilo še v Bolgariji. Se na dan volitev je prišlo do krvavih spopadov med kmeti in oblast- niki na eni strani, in makedon- stvujuškimi na drugi strani. Sedaj bo vlada trobila v svet, da se je narod izjavil za njo! V re- snici se bo moral zavedni svet diviti odpornosti bolgarske delavca in kmeta, ki sta vžle vsemu šla z opozicijo, ki je tudi pri teh volitvah pridobila na glasovih. Ko bo znan definiti- ven rezultat volitev, se bo tudi videlo, da so zlasti delavske raz- redne stranke napredovale.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERISKI SLOVENC!"

RAZNO

Krvave volitve v Bolgariji. Dne 29. maja so se vršile v Bol- gariji volitve v narodno sobra- nje in vršile so se tako, kakor je bilo pričakovati: v senci ba- jonetov, ob asistenci bolgarske žandarmerije in policije in vseh služabnikov Ljapčevega režima. Rezultat volitev: nasilje, pogro- mi, ubijanje in mučenje zaved- nih volilcev, krvavi spopadi, z najgršio silo priborjena nezna- na večina glasov za vlado! Opo- zicija je pa znala vzlic nasilju pridobiti na glasovih, kar priča, da je bolgarski narod, čeprav križan in onemogel, v svoji veli- častni odpornosti nezlomljiv. Sedaj je še bolj jasno kot prej, da Ljapčev in njegov "Demo- kratičski zbor" nimata ve- čine za seboj, kajti glasovi vlade pri teh volitvah niso svobodni izraz politične opredelitve bol- garskih volilcev, to niso glasovi naroda, nego glasovi bolgarske oblasti, njene žandarmerije in policije, njenih okrajnih načel- nikov, njenih eksponentov—in plačancev, to so glasovi, izsilje- ni s puško, kolom in zaporom. Ves čas volitev je vlada delala na pretvoritvi volilnega rezul- tata, zapirala in preganjala lju- di; tako terorističnih volitev ni

čo živino. Bolezen povzroča pa-

Šli si so se zaredile na dnu suhega jezera, v katerem je bilo svoječasnno polje za žito. Pozneje so začeli porabljati njive za pašnike in tako so se miši izstradale, da jih je lakota gnala k izseljevanju. Nekateri ljudje pa tolmajoči nenavadni pojav s tem, da se je na posušenem jezeru zopet začela dvigati voda, ker se je marsikje pokazala zopet močvara.

Ogromno števílo je narastlo valed tega, ker so farmerji sejali žito in sadili egipčansko koruzo, kar je miši zalagalo s zadostno hrano, da so se lahko razmnožile.

DUHOVNICA PRED ALTARJEM

Poslovenil Ivan Molek.

Kam je prišel, ni mogel nikdar kasneje razbrati. V najboljšem slučaju se mu je zdelo, da soba nima stropa ne strehe, temveč se dviga nekam gor do samih nebes. Videl pa je, in tega ni pozabil — altar, tako visok in tako svetel, da je sijal kakor sonce. Stene so bile pokrite s črnim žametom, Stolov ni bilo. Vsa soba je bila osredotočena na altar. Bil je to altar groteskno smešen ali blazen in ograjen s purpurnim, rjavim, zelenim in žoltnim kitajskim platom. Bila sta dva dela iz rdečkastega marmorja. Nad altarjem je viselo velikansko razpelo s Kristom krvavečim iz peterskih ran. V gornjem delu so bili dopravniki Marije device, sv. Terezije in sv. Katarine, simbol Presvetege arca in lik umirajočega sv. Stefana. Spodnji del altarja je pa bil natlačen s množico kipov, katere je Elmer sam pri sebi obsojal za paganske malike: bog z opičjo glavo, bog s krokodiljo glavo, bog s tremi glavami in drugi s šestimi rokami, slonokoščeni Budha, naga Venera iz alabastra, a v sredi med temi spakami je stala

krasna in neizrečeno zapeljiva božica iz srebra s trojno krono na glavi in z obrazom, ki je bil droban in pohoten kakor obraz Sharon Falconerjeve. Pred altarjem na tleh je ležala dolga žametna blazina, debela in mehka. Na to blazino je pokleknila Sharon, pocuknila Elmerja, naj tudi poklekne poleg nje, nakar je začela sladkostrastno:

"Zdaj je prišla ura! Blažena si Devica, mati Hera, mati Friga, mati Istar in mati Izis stkanih rok, tukaj je vaša duhovnica, ona je, ki po mnogih slepih stoletjih in težkih letih naznanj svetu, da vse ste ena in vse ste razodete v meni! V tem razodetu imata priti vsoljni mir in modrost, tajnost krogel in jama spoznavljenja. Ve, ki ste se nagnile k meni in se dotaknile mojih ustnic s svojimi neumljivimi prsti, vzemite pričujočega mojega brata na svoje prsi, odprite mu oči, izpusite njegovega priklenjenega duha, dvignite ga med bogove, da bo z menoj vred nosil razodetje, po katerem hrepeni svet že tisoč tisoč let."

O rožnati križ in stolp slonokoščen, usliši mojo molitev! O veliki aprilski polumesec, usliši mojo molitev! O ti meč iz najfinejšega jekla, usliši mojo molitev! O ti kača z neizmernimi očmi, usliši mojo molitev! Vi vsi zakriti in vsi svetli — v votlinah pozabljenosti, in v vrhovih bodočnosti in v zvonenju sedanosti — združite se v meni, dvignite ga in sprejmite ga! ... Da, dvignite naju, misterij na misteriju, kroglo na krogli, dominijon na dominijonu kvišku, kvišku, gor do trona! ...

Pobrala je sveto pismo, ki je ležalo poleg nje na blazini v vznožju altarja, odprla je knjigo in mu jo potisnila v roke ječaje: "Citaj — citaj — hitro!"

Biblija je bila odprta pri "Visoki pesmi" in Elmer je kakor blazen deklamiral:

"Kako lepe so noge tvoje v opankah, o knežja hči! Pregibi tvojega bedra so kakor nakitne verižice, rok umetnikovih delo. ... Prsi tvoje so kakor dve srnci, dvojčeti gazelin. ... Vrat tvoj je podoben stolpu iz slonove kosti in lasje tvoje glave so kakor škrlat. ... Kralj je v sponah kodrov tvojih. Kako si ti lepa in mila, o ljubav, med vsemi radostmi!"

Sharon se je vmešala z visokim, malo počim glasom: "O mistična roža, o lilija najdragotema je kakor k rogu, pa lahko zaidem v jarek."

Zelo žal mi je, je dejal mlinar, ampak nova je moja laterna, pa bi bilo škoda, če se ji kaj zgodi.

Nič za to, pojdem pa brez laterne! je vzkliknil mali Ivanek, pa je snel svoj kozuh s klina in svojo škrlatno kučmo in ruto si je ovil okolo vratu in si nataknil kolenice.

Kako strašna je bila nevihta. Noč je bila črna, da Ivanek ni videl roke pred seboj, in vihar je bil tak, da se je komaj vzdržal na nogah. Ampak hrabro je stopal dalje in po treh urah trde hoje je došel na zdravnikov dom in potrkal na duri.

Kdo kliče? je vprašal zdravnik in pomolil glavo skozi okno spalnice.

Mali Ivanek, gospod doktor.

Kaj pa želiš, mali Ivanek?

Milinarjev sin je padel z lestve in se pobil in mlinar vas prosil, da ga obiščete.

Dobro, je dejal zdravnik, poklical hlapca in dal osedlati konja, vzel laterno in odjezdil proti mlinu in mali Ivanek se je vlekkel za njim.

Ampak vihar je bil vse silnejši in vse močnejši, mali Ivanek ni več znal, kot hodi in ni več dohajal jazdeca. Končno je zgrešil pot, blodil po močvirju, kjer je bilo mnogo nevarnih globel in utonil. Naslednji dan so našli kozji pastirji njegovo truplo v veliki mlaki in ga prenesli v bajto.

Vsi ljudje so šli za pogrebom malega Ivanke, vse ga je rado imelo. Najbolj je žaloval mlinar.

Ker sem bil njegov najboljši prijatelj, je dejal mlinar, se spodobi, da grem prvi. Pa je šel na čelu spreveda v dolgi črni suknji in od časa do časa si je otrli oči z velikim robcem.

Mladi Ivanek je vsekako težka izguba za vse, je dejal kovač, ko je bil pogreb pri kraju in so vsi samozadovoljno sedeli v gostilni in arebali kuhano vino ali jedli sladko pogačo.

O, zame je izguba najtežja! je dejal mlinar. Svojo samokolnico sem mu skoraj podaril in sedaj res ne vem kam z njo. Doma mi dela napot in tako slaba je, da ne dobim zanjjo belica, če jo prodam. Vprihodnje ne bom dajal daril, človek ima le škodo od velikodušnosti.

"No torej! je dejala povodna podgana po dolgem odmoru.

"To je konec moje povesti," je dejala konopljenka.

"In kaj se je zgodilo z mlinarjem?" je vprašala povodna podgana.

"Ne vem, je dejala konopljenka, "in me tudi ne zanima."

"Iz tega je razvidno, da niste ljubeznivega značaja," je dejala povodna podgana.

"Mislim, da vam ni jasna morala te zgodbe," je dejala konopljenka.

"Kaj?" se je zadržala povodna podgana.

"Morala."

"Ali pravite, da tiči v tej zgodbi morala?"

"Kajpakda!" je dejala konopljenka.

"Tako?" je dejala povodna podgana jezno, "to bi bili povedali popreje, preden ste začeli, potem ne bi bila poslušala; — Pf! bi bila rekla kakor kritik. Sicer to še lahko storim."

Dejala je na ves glas: "Pf", mahnila z repom in se skrila v luknjo.

"Kako vam ugaja ta povodna podgana?" je dejala raca, ki se je približala čez nekaj časa konopljenki. "Vse polno lepih lastnosti ima, ampak v meni so materinska čuvstva, in takega zakrknjenega samca ne morem videti, ne da bi mi stopile solze v oči."

"Mislim, da sem povodno podgano razdražila," je dejala konopljenka. "Priporočila sem ji zgodbo z moralo."

"O, to je zmerom nevarna reč," je dejala raca.

Tudi jaz sem teh misli.

(Konec.)

cenejša, o čudežna unija! O sveta Ana, mati brezmadežna, Demeter, mati dobrotljiva, Lakshmi, mati najsvetlejša! Glej, jaz sem njegova, on je vaš in ve ste moje!"

Elmer je nadaljeval v ekstazi in njegov glas se je dvigal kakor petje triumfujočega duhovnika:

"Dejal sem: Zleš hočem na palmovo drevo in prijeti za njegove mladice —"

Tega verz ni nikoli dokončal, kajti Sharon je omahnila in padla v njegove roke in njene ustnice so se razklenile.

Druga dne opoldne sta sedela na gričku, gledala žaspno dol v dolino in Elmer je bil spet stari Elmer.

"Zakaj se nočeš poročiti z menoj?" jo je vprašal.

"Zaenkrat še ne; najbrž še več let ne. Sem že stara — dvaintrideset let napram tvojim — koliko že imaš, osem ali devetindvajset? Saj veš, moram biti svobodna za službo Gospodovo ... Ali se ne zavedaš tega? Jaz sem vendar posvečena brez ozira na to, kaj morda počnem."

"O da, seveda se zavedam, sladkokot moja!"

"Torej ne govori več o tem. Dobro je, če je človek včasih človeški, ampak jaz morem večji del živeti kot svetnica ... Vrh tega mislim, da morje, izpreobrnjenosti, prihajajo v večjem številu, ako vedo, da nisem omložena ..."

"Ah, prokleto, čuj! Ali me ljubiš samo malo?"

"Da, malo! Oh, tako te imam rada kot nikogar drugega na svetu, izjemši Katie Jonasovo. Ubogo dete!"

Položila je svojo glavico na njegovo ramo — poprej se je dobro ozirala naokrog — in ga stiskala za roko. Okrog njiju so pa brenčale čebele in dišali cvetovi.

Zvečer sta pa pela skupaj evangelijske himne služničadi stare hiše, kateri sta priredila vaje pobožnosti. Sluge so zrl na Elmerja s svetim strahom in začeli so ga klicati za doktorja.

KONEC.

NA PRODAJ JE

4 sobna hiša in 9 stavbišč (lotov), hlev, kokošnjak in garaža vse je v dobrem stanju. Blizu tlakovane ceste, šole in ducat premogorov. Proda se z vso hišno opremo na željo kupca. Za ceno in pojasnila se obrnite na: M. Bonchina, P. O. Box 184, Cairnbrook, Pa. (Adv.)

Še dva tedna časa

ZELO VAŽNO ZA NAROČNIKE PROSVETE.

Po sklepu seje glavnega odbora S. N. P. J., zborujočega meseca februarja, 1927, se POVIŠA NAROČNINA ZA DNEVNIK PROSVETO ZA \$1.00.

Ta sklep stopi v veljavo od 1. julija, 1927, naprej. Upravištvu želi, da naročniki in članstvo ta sklep upoštevajo, kajti bil je potreben, da se ohrani list, kakoršen je, povečan na sedem kolon še za naprej in tako da imajo naročniki več dobrega gradiva.

Seja je tudi sklenila, da se da vsem naročnikom, ki so že sedaj naročeni na list, prilika, da lahko plačajo po stari ceni svoje naročnine in vsi, ki tako želijo, lahko to izvedo do 1. julija, 1927. To velja tudi za vse one, katerim poteče naročnina po 1. juliju, da lahko plačajo sedaj za naprej še po stari ceni.

Bratje in sestre, sedaj imate priliko, da pošljete naročnino, predno stopi v veljavo nova cena. Časa je komaj dva tedne, vendar hitite s pošiljavitvijo vaše naročnine in pridobite še kaknega novega naročnika. Zapomnite, da je čas do 1. julija, 1927.

Cene po 1. juliju, 1927, bodo: Dnevnik za celo leto \$6.00, za pol leta \$3.00.

Člani doplačajo za celo leto \$4.80, za pol leta \$2.40.

Za staro domovino stane za celo leto \$9.00, za pol leta \$4.50.

Za mesto Chicago in Cicero, za celo leto \$7.50, za pol leta \$3.75.

Te nove cene stopijo v veljavo takoj po 1. juliju, 1927.

FILIP GODINA, upravitelj.

NA PRODAJ JE — Kendy store, sladoleđ, šolske potrebščine, cigare in drugo blago. Stanovane štiri sobe odzadej. Najemnina nizka. Oglasite se na: 3325 W. 23rd St., Chicago, Ill. (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (May 31-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Poslovite se pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, za pol leta \$3.25, za člana \$5.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

Francija zniža armado

v Porenju.

Zeneva, 15. jun. — Kakor poročajo, je francoski zunanji minister Briand obljubil nemškemu zunanjemu ministru Stresemannu na seji sveta Lige narodov, da Francija reducira svoje čete v Porenju na 40,000 mož pod pogojem, če Nemčija dovolj, da maršal Foch in general Weygand pregledata razdejane trdnjave ob poljski meji.

Porotnice ne smejo več kazati kolen!

Waupaca, Wis. — Tukajšnji okrožni sodnik Byron B. Park je odredil, da do prihodnjega porotnega zasedanja mora imeti porotno sedišče tako visoko steno spredaj, da se ne bodo več videle noge porotnic do kolen kot je bilo doslej v navadi. Sodnik ne more gledati ženskih kolen, ker ga to silno moti!

Revmatizem za vedno JAMČENO ZDRAVLJENJE

TISOČE OZDRAVLJENIH

Tu vam nudimo zdravljenje, katero vam prebne revmatizem za vedno. Vaše bolečine in zguba spance odide za vedno in vi se boste počutili svetli in srečni. Ne dajte nobene razlike od katerega revmatizma trpite, naj si bo lomago, ali sluznica, sv. Arthritis, nevralgija, neuritis, bolečine v kosteh, ali hrušč, vse te bolečine preidejo za vedno kakor čudežna s A. B. C. ANTI-RHEUMATIC ZDRAVLJENJEM (iznajdeno s A. B. C. ANTI-RHEUMATIC ZDRAVLJENJEM) iznajdeno po slavnem zdravniku Dr. Tom-u. To zdravilo je poznano po vsem svetu kot najuspešnejše ker je ozdravilo tisoče bolnikov. Niga slučaja revmatizma, ki bi bil prevar ali prehod — A. B. C. ANTI-RHEUMATIC TREATMENT bi ga ne premagal v 20 dneh. Ako vam ne pomaga ni vam vrnilo vaš denar. Ljudje, ki so v času svetovne vojne doživeli revmatizem v vojnih jarkih, so se tega zališ potom A. B. C. ANTI-RHEUMATIC TREATMENT od Dr. TOM, kateri je vsled tega poznan po vsej Evropi.

Celo zdravljenje traja samo 20 dni in sestoji iz treh različnih zdravil, snanovno pripravljenih od Dr. Tom, ki je tudi prvi iznajditelj te skrivnostne formule. Tu niso navadna patentna zdravila, ampak so Dr. Tomovi pravi predaji. A. B. C. ANTI-RHEUMATIC TREATMENT je popolnoma jamčeno zdravljenje, ki ni brez nevarnosti. Ne vabite nobenih narkotičnih ali kakih drugih nevarnih snovi in se lahko vlija tudi od najdelikatnejših ljudi.

Vam ni treba zahajati v taka mineralna kopališča, niti vam ni treba preminjati podnebja in se vam ni treba izpostavljati velikim troškom. A. B. C. ANTI-RHEUMATIC TREATMENT naraven po Dr. Tom, vam obrani vse te situacije. Tu imate vsa sredstva priložiti rešiti se vašega revmatizma. Mi vam jamčimo zadovoljstvo ali pa vam vrnemo denar nazaj, ako vam to zdravilo ne pomaga. Cena za vse zdravljenje je samo \$3.00.

NE POŠILJAJTE DENARJA V NAPREJ

samo izrečite ta oglas in priložite 20c za pošiljatsve troške. Vi plačate \$3.00 potem ko se vam prinese zdravilo na vaš dom. CHICAGO MEDICAL LABORATORY, 1723 N. Kedzie Avenue, Dept. 314, Chicago, Ill.

SIJAJEN JESENSKI IZLET V JUGOSLAVIJO

na najhitrejšem parniku na svetu

AQUITANIA ki odpluje iz luke 9. julija

do Cherbourga

pod spremstvom popularnega in večjega potovalca Cunard družbe, Mr. J. Kampotichem, ki zna dobro skrbeti za potnike, skrbeti za njih priljago in vse njih potrebe na potu. Izvrstna postrežba družega in tretjega razreda, dobra domača kuhinja in uljudna Cunard postrežba vam bo napravila to potovanje polno užitka v družbi vaših sorojakov. Vaša prtljaga bo poslana direktno v Jugoslavijo.

Zglasite se takoj pri kateremkoli Cunard agentu ali direktno pri

CUNARD LINE

140 N. Dearborn St.

CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA